

p. **Fiala:** Vliv bude mít hlavně to, jaký způsob projekce úmrtnosti do budoucna použijeme. O čem se hovořilo? O vyrovnání průřezových tabulek? Jde o to, jakým způsobem budeme odhadovat vývoj úmrtnosti.

p. **Kučera:** Jde ale také o to, jak odhadneme výchozí hodnoty. Ty je potřeba co nejvíce sjednotit a nevnášet do toho hned na začátku šumy. Bylo by dobré zohlednit více kritérií, než pouze demografické poznatky. Zatím nejsme schopni zakomponovat jiné parametry kvůli nedostatečnému poznání. Některé věci by bylo možné zjistit, např. účelově zaměřeným výzkumem. Zatím jsme ale stále na kritériu 20 let.

Můžeme dnes říci: nechme to být a vraťme se k tomu za 5 či za 10 let, až budeme mít potřebné vědomosti. Ale měli bychom už dnes navrhnout revizní systém. Jde o to vytvořit prostor, aby se systém dal obohatit o jiné a objektivnější parametry než pouze nominální věk.

p. **Vostatek:** vychází z toho, že se systém nezmění. Současné tabulky důchodového věku jsou otřesné – je to mezinárodní ostuda. Je třeba analyzovat např. předčasné odchody do důchodu. Je třeba mít dva důchodové věky: v každém pilíři jiný (rovný důchod a zásluhová část). Je třeba se zamyslet nad tím, zda srážky za předčasný důchod jsou rozumné. Je třeba se jasně vrátit k 20 letům.

p. **Fiala:** Měli bychom začít nějakým základním důchodovým věkem. I předčasný odchod do důchodu je od něj odvozen. Řekněme, co se bude dělat, pokud se např. roku 2018 zjistí, že odchod do důchodu leží mimo daný interval (vázaný na 20 let). Mělo by se upřesnit kritérium. Navrhují řídit se podle poslední generace.

p. **Potůček:** Musíme rozlišovat navrhování změny, které jsou v duchu stávajícího systému a strukturální změny. 1. Mandát naší komise je silný u prvního druhu změn 2. Nebráním se ani strukturálním změnám, ale na ty teď nejsme připraveni. Musíme promyšlet dlouhodobé perspektivy. Zatím musíme navrhovat změny v rámci současného systému (inkrementální změnu).

p. **Čech:** Já se chci jen zeptat. Zastupuji tady Evropskou komisi. Několikrát jsem tu zaslechl, že je tu požadavek Evropské komise na 20 let pobírání důchodu. Já jsem zatím nic takového neslyšel, ale mohu to ještě prověřit.

p. **Machanec:** Přímo takový požadavek Evropské unie nemá. 20 let je jen ilustrativní hodnota či vstupní hodnota k diskusi. V zákoně by měla být zvolena konkrétní hodnota.

p. **Čech:** Díky za vyjasnění. To posouvá diskusi trochu jinam. Druhý dotaz je ke zprávě, která tu byla zmíněna hned na začátku. Bude ve zprávě i prognóza udržitelnosti veřejných financí? Je tu společná odsouhlasená metodika AWG, co se používá ke srovnávání systémů na úrovni EU.

p. **Kučera:** Můžeme to do nároků na zprávu přidat. Podíváme se na to později.

p. **Fiala:** Měli bychom určit i charakter změny – např. stanovit, že skoková změna může být max. o 1 rok.

p. **Kučera:** Toto je zajištěno pětiletou periodicitou. Nešel bych až takto daleko. V rámci akademismu zapomínáme na politické aspekty. Mohli bychom do návrhu přidat ilustrativní případ, např. co to znamená pro dnešní 25ti-55ti-leté, tedy pro generace narozených v letech 1960 až 1990.

p. **Vostatek:** Dnes je to 25 let.

p. **Kučera:** Pokud s tím souhlasíte, tak toto tam může být zmíněno. Ale tak, jak je to nastavené, je to neakceptovatelné, protože je to příliš daleko dopředu. A my nevíme, co se bude dít s úmrtností. A strašit někoho tím, že půjde do důchodu v 74 či 75 letech, je možná šíření poplašné zprávy. Ale možná, že nakonec půjde, kdo to dnes ví nebo může zodpovědně odhadnout?

p. **Linhart:** Tahle komise by měla říci: „Teď platí nějaký zákon o zvyšování hranice a ten zákon je buď dobrý či špatný.“ To je základ. V první fázi bychom tedy měli sdělit, zda současný princip necháme, případně do jaké doby ho necháme.

p. **Potůček:** Řekl bych, že současný mechanismus je dlouhodobě neudržitelný. To bych tam dal jako preambuli.

p. **Čech:** Proč je neudržitelný?

p. **Kučera:** Není vědecký, je stanovený ad hoc. Je to nemístný strašák. Vychází z předpokladu, že nyní víme všechno. Předchozí systém byl lepší. Nyní je to nastaveno na příliš dlouhou dopředu a působí to jako strašák.

p. **Vostatek:** Navrhuji zastropovat na 67.

p. **Fiala:** Zastropování v 65 by bylo neudržitelné. Pokud předpokládáme prodlužování doby dožití a určitou dobu strávenou v důchodovém věku, pak je zvyšování na místě.

p. **Šulc:** Doba odchodu do důchodu by měla být předvídatelná. Když jsem viděl, jak fungují důchody v Řecku, tak jsem byl zděšen.

p. **Vostatek:** Mám konkrétní návrh: v současném systému zastropovat důchodový věk na 67 let ve věku 2047. Je standardní navrhnout zvýšení na 67 či 68 do r. 2050. Tak to mají ve záp. Evropě.

p. **Potůček:** Argumentace zahraničím není dobrá. Zdravotní kondice našeho obyvatelstva je jiná. Nikdy nekončící prodlužování je hloupé. Korigovat to až do 22. století, nemá cenu. Hranici 67 bych neviděl jako rozumnou. Ale možná by bylo dobré nějakou hranici stanovit, aby se lidé mohli lépe orientovat ve svém životě a plánovat ho.

p. **Machanec:** Rád bych to vrátil úžeji k revizi důchodového věku. Jiná témata bych nevnášel. Až uzavřeme diskuzi o důchodovém věku, pojďme se bavit o předčasných důchodech, specifikách pro různá povolání, délce pojistné doby. Současný systém je minimálně pro nejbližších 10 let dobrý.

p. **Kučera:** Musíme se pohybovat v tom, co jsme si řekli na začátku. My něco navrhujeme odborné komisi a ta to pak navrhuje dál. Tenhle náš jednoduchý, mechanický „hlídací pes“ je přijatelný v rámci racionalizace věku odchodu do důchodu. Ale možná bude všechno jinak. Když dnes uděláme prognózu do r. 2070, tak to neznamená, že linkujeme budoucnost až do roku 2070. Proto se dělají revize. prognóz.

p. **Šulc:** Mladý člověk má jiné starosti: najít partnera, koupit byt, sehnat hypotéku. On nemá čas myslet na důchod.

p. **Kučera:** My musíme ale určit orientaci a je jen na něm, zda tuto orientaci využije. Měli bychom mladé lidi naučit o důchodu přemýšlet.

p. **Hampel:** Pokud nastoupím do práce, tak mám právo vědět, jak dlouho budu zhruba pracovat. A mám právo vědět, že se tím někdo zabývá a že se to může změnit. Současný zákon je na úrovni poplašné zprávy.

p. **Kučera:** Ano, ale neuvádějme hodnoty pro generace po r. 1990. A vyšle se signál, že se pracuje na dalším zlepšování. Musíme se rozhodnout pro nějaký poměr či fixní dobu v důchodu.

p. **Vostatek:** Musíme říci něco o předčasném odchodu do důchodu.

p. **Potůček:** Asi před půl rokem jsem formuloval požadavek na jednu modelovou situaci. Šlo o vypořádání názoru jednoho z občanů. Jde o to, aby valorizace důchodů byla prováděna fixní částkou.

Když jsem dostal první výstup, požádal jsem informace o simulačním modelu. Je třeba znát simulační model a jeho přednosti i omezení. Škoda, že tu není pan Škorpík (autor projektu). Model pracuje s výběrovými šetřeními z let 2004-2008. Model neměl data o chování OSVČ – to se modelovalo na bázi určitých parametrů. Jinak model pracuje s jedinci. Data za OSVČ jsou tedy umělá.

p. **Machanec:** Zahrnuté mzdy vycházejí z databáze všech mezd, nikoliv z výběrového šetření. Výběrové šetření se možná týká OSVČ

p. **Štěpánek:** Model je dynamický. Přestože jsou data stará, model s nimi dokáže pracovat.

p. **Potůček:** Je tam ekonomické předpoklad konvergence produktivity práce k průměru EU. Příjmy jsou konstruovány pouze na základě obvodů na sociální pojištění.

První graf ukazuje míru ohrožení chudobou u starobních důchodců, Je to dáno výpočtem, vázaným na příjem domácnosti. Příjmové rozdíly vypovídají o tom, že valorizace by měla význam hlavně v následujících 25 letech, poté by už rozdíly téměř nebyly. Další graf ukazuje poměr horního a spodního kvantilu důchodců.

p. **Machanec:** Neznáme příčinu rychlého nárůstu chudoby. Asi tím, že se rozevírají nůžky v příjmech a v odvodech. Přestože je náš systém solidární, přesto se nůžky rozevírají.

p. **Šulc:** Nárůst v následujících letech může být dán tím, že do důchodu bude odcházet větší množství živnostníků s rovnými důchody. Je to past.

p. **Machanec:** Plošná valorizace trochu pomáhá, ale nevytáhne lidi hromadně z chudoby

p. **Kučera:** Valorizace už nebude stačit, aby chudé důchodce vytáhla z chudoby. Ona chudobu jen zmírní.

p. **Pernes:** Čím nižší důchod, tím nižší valorizace.

p. **Machanec:** Přijďeme s podrobnějšími daty, což diskuzi zase posune.

p. **Kučera:** Tento trend nesouvisí ani tak se systémem valorizace jako s příjmovými nerovnostmi. Graf ukazuje pozitivní efekt plošné rovné valorizace.

p. **Linhart:** My máme v současném systému lidi, kteří mají důchod 4000 či 5000 Kč a jejich problém valorizací nevyřešíme. Zaznívá tu OSVČ, ale týká se to i jiných lidí, kteří nezaplatili na sociální odvody nic. Tito lidé strávili celý život s 10000 Kč a nás nyní trápí, že tito lidé mají nízký důchod.

p. **Potůček:** návrh Tomáše Fialy, aby se zjistila data, jak se vyvíjí výše nově vypočítávaných důchodů. PT2 by měl vyjádřit podporu snaze, aby byl model co nejdříve aktualizován a dával nám hodnověrnější simulace. Nebylo by vhodné podle mě uplatnit valorizaci tak, jak byla simulována. Nebránil bych se dvousložkové valorizace. Je otázkou, zda při valorizaci nebrat více do úvahu paušální částky, ale započítat i princip ekvivalence

p. **Šulc:** Řekněme si, že je nepřijatelné, aby se míra chudoby u důchodců zvýšila o 30 %

p. **Kučera:** Možná důchodový systém není tím správným místem pro řešení některých problémů.

Zapsal: Štěpán Mairovský

Vidoval: Tomáš Kučera

Seznam přítomných

Petra	Beránková	sekretariát OK
Zdeněk	Čech	Zastoupení EK v ČR
Tomáš	Fiala	VŠE
Otakar	HAMPL	MZe
Tomáš	Kučera	PřF UK
Zdeněk	Linhart	MPSV
Tomáš	Machanec	MPSV
Štěpán	Mairovský	
Radmila	Malá	MF ČR
Zdeněk	Pernes	RS ČR
Aleš	Poklop	APS
Martin	Potůček	Předseda OK
Martin	Štěpánek	MPSV
Terezie	Štyglerová	ČSÚ
Jaroslav	Šulc	ČMKOS
Jaroslav	Vostatek	VŠFS
Kryštof	Zrcek	ČSSZ